

Ογδόντα χρόνια μετά τη ματωμένη επανάσταση

του **Μάκη Γεωργιάδη**

Ογδόντα χρόνια μετά τη ματωμένη επανάσταση των «Κόκκινων Αστουριών», μια από τις ηρωικότερες και συνάμα τραγικότερες στιγμές του εργατικού ισπανικού κινήματος, η αξία της και τα διδάγματά της έρχονται επίκαιρα όσο ποτέ άλλοτε στο σήμερα.

Στις 5 Οκτωβρίου του 1934 ολόκληρη η Ισπανία συγκλονίζεται από την πανεθνική απεργία που έχουν κηρύξει τα συνδικάτα, οι εργατικές ενώσεις και τα κόμματα της Αριστεράς. Η χώρα δείχνει, και είναι, εξαιρετικά διχασμένη και η νεαρή Β΄ Ισπανική Δημοκρατία δεν μπορεί να συμβιβάσει την επαναστατική έξαρση του προλεταριάτου, το οποίο διεκδικεί αποφασιστικά καλύτερους όρους ζωής, αλλά ταυτόχρονα αναζητά με ζέση νικηφόρα άλματα στον ουρανό, και από την άλλη τη λυσσαλέα προσπάθεια της αστικής τάξης, των γαιοκτημόνων - φεουδαρχών και του κλήρου, οι οποίοι επί αιώνες νέμονται εξουσία και πλούτη να μην συμβιβαζοστούν με την παραμικρή απώλεια των προνομίων τους. Είχαν άλλωστε χάσει ήδη έναν από τους παραδοσιακούς πυλώνες εξουσίας, δηλαδή το θεσμό της βασιλείας.

Αυτή η μεταβατική αστική δημοκρατία, όπως τη βλέπουν τόσο τα πιο επαναστατικά όσο και τα πιο αντιδραστικά τμήματα των δύο αντιμαχόμενων στρατοπέδων, φυσικά γίνεται συνώνυμη του αστικού κράτους. Η δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση της Δεξιάς με βασικό πυλώνα τη CEDA -αυτούς που θα ονομάζαμε σήμερα χριστιανοδημοκράτες- αναλαμβάνει να τσακίσει τις εργατικές αντιδράσεις. Ουσιαστικά η αντίδραση προετοιμάζει το φασιστικό πραξικόπημα, το οποίο δεν θα αργήσει να έρθει, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί συνθήκες τρομοκρατίας, κυρίως στις επαρχίες, και αναιρεί συστηματικά τις θεσμοθετημένες σε όφελος των εργατών κατακτήσεις της προηγούμενης δημοκρατικής κυβέρνησης, η οποία ηττήθηκε εκλογικά το 1933.

Η απεργία παραλύει ολόκληρη την Ισπανία, η οποία ζει ουσιαστικά σε προεπαναστατική κατάσταση. Οι δυνάμεις ασφαλείας χτυπούν αδυσώπητα στη Μαδρίτη και σε όλες τις μεγάλες πόλεις και το αίμα κυλάει στους δρόμους. Το ξημέρωμα της 6ης Οκτωβρίου βρίσκει δυο ολόκληρες περιφέρειες εξεγερμένες. Η Καταλονία και οι Αστουρίες δεν υποχωρούν και επί της ουσίας η επανάσταση είναι επί θύραις ως ιδιότυπη απεργία διαρκείας. Με τις ιδιαιτερότητες των εθνικών ζητημάτων που διακρίνουν τη χώρα στην Καταλονία η απεργία μετατρέπεται σε μια ακόμη ματωμένη μάχη για ανεξαρτησία, η οποία καταστέλλεται αφήνοντας πίσω τουλάχιστον 46 νεκρούς.

Στο Οβιέδο ωστόσο, την πρωτεύουσα της Αστουρίας, οι απεργοί εργάτες έχουν κατεβεί στους δρόμους οπλισμένοι. Κρατούν ακόμη και τους δυναμίτες που χρησιμοποιούν για το άνοιγμα και την επέκταση των στοών στα ορυχεία της περιοχής, τα οποία καταλαμβάνουν μαζί με εργοστάσια και τα βασικά σημεία της πόλης. Άλλωστε τόσο στο Οβιέδο όσο και στις άλλες σημαντικές πόλεις όπως η Λιχόν, το εργατικό κίνημα έχει δημιουργήσει εδώ και μερικούς μήνες ένοπλες επαναστατικές φρουρές: Μια ισχυρή πολιτοφυλακή με χαρακτηριστικά επαναστατικού στρατού.

Περισσότεροι από 30.000 εργάτες καταλαμβάνουν για μέρες το κέντρο του Οβιέδο, και το ενεργειακό

κέντρο της Ισπανίας με τα πολυάριθμα ανθρακωρυχεία παραλύει. Οι τοπικές δυνάμεις του στρατού δεν αρκούν για να αντιμετωπίσουν τους εξεγερμένους, οι οποίοι στην κυριολεξία τα απαιτούν όλα και οραματίζονται μια αταξική κοινωνία. Πολλοί ιστορικοί μάλιστα έχουν χαρακτηρίσει την επανάσταση της Αστούριας το τελευταίο παράδειγμα αυθεντικής προλεταριακής επανάστασης στα πρότυπα του Κόκκινου Οκτώβρη του 1917. Η εργατική τάξη της περιφέρειας αυτής είχε καταφέρει να ενοποιηθεί σε ένα μέτωπο πολιτικό και συνδικαλιστικό που περιλάμβανε σοσιαλιστές, κομμουνιστές και αναρχικούς, τις οργανώσεις, τις ενώσεις και τα συνδικάτα τα οποία ο καθένας στήριζε. Έτσι έγινε εφικτή η δημιουργία Επαναστατικών Επιτροπών που ανέλαβαν την εξουσία στις πόλεις. Ταυτόχρονα δραστηριοποιούνται οι κοινές οργανώσεις εργατικής αλληλεγγύης και βοήθειας. Η μετωπική ρήξη με το αστικό κράτος ήταν γεγονός και η εργατική δημοκρατία άνησε για δύο εβδομάδες σε αυτή τη γη.

Στη Μαδρίτη η κυβέρνηση αντιλαμβάνεται πως η κατάσταση είναι εξαιρετικά κρίσιμη και την καταστολή των εξεγερμένων αναλαμβάνει ο υπουργός Πολέμου Ντιέγο Ιδάλγο. Στο προσκήνιο τα ηνία της επιχείρησης αναλαμβάνει ο στρατηγός Εδουάρδο Λόπεζ Οτσόα, αλλά το σχέδιο κατάπιξης της επανάστασης εκπονεί ο στρατηγός Φρανσίσκο Φράνκο, ο οποίος θα είναι ο πρωταγωνιστής του φασιστικού πραξικοπήματος της 17ης Ιουλίου του 1936, όταν η φάλαγγα της οποίας θα ηγηθεί θα παίξει κομβικό ρόλο. Τις πρώτες μέρες οι επαναστατημένες μάζες αμύνονται σθεναρά στις επιθέσεις του κυβερνητικού στρατού και των ταγμάτων θανάτου που έχουν δημιουργηθεί στα ναζιστικά πρότυπα. Όταν η αντίσταση κάμπτεται στη Χιχόν, όπου την πρωτοκαθεδρία έχουν οι αναρχικοί και η συνομοσπονδία CNT, τα στρατεύματα του Οτσόα κατευθύνονται προς το κέντρο των Αστουριών και μαζί με τις δυνάμεις που έχουν ξεκινήσει από την Καστίλλη και το Λεόν φτάνουν στις πύλες του Οβιέδο.

Ήδη από τις 11 Οκτώβρη οι αιματηρές μάχες γίνονται όλο και σφοδρότερες. Τα κατειλημμένα ορυχεία, οι πλατείες, ο σιδηροδρομικός σταθμός γίνονται θέατρα σφαγών των εξεγερμένων εργατών και σε αυτές

τις μάχες πέφτει νεκρή και η νεαρή ηγέτιδα των κομμουνιστών των Αστουριών Άιντα ντε λα Φουέντε (Aida de la Fuente Penaos). Δύο ολόκληρες εβδομάδες κράτησαν οι μάχες στο Οβιέδο προτού παραδοθούν οι πολιτοφύλακες και οι οπλισμένοι απεργοί εργάτες στις 18 Οκτώβρη. Μάχες γειτονιά τη γειτονιά, σπίτι το σπίτι. Το τέλος της επανάστασης βρήκε το βομβαρδισμένο Οβιέδο να στέκεται σαν αχανής έκταση ερειπίων που ξεκινούσε να θάψει τους περίπου 2.000 νεκρούς των συγκρούσεων, εκ των οποίων μόλις οι 300 ήταν στρατιώτες. Οι υπόλοιποι ήταν εργάτες που έπεσαν για την επανάσταση με τα τουφέκια στα χέρια. Περισσότεροι από 4.000 ήταν οι τραυματίες, ενώ στις εικόνες καταστροφής συγκαταλέγονται βανδαλισμοί και λεηλασίες συμβόλων της καταπιεστικής αστικής εξουσίας, όπως οι εκκλησίες ή τα κυβερνητικά κτήρια.

Τα γεγονότα του Οκτώβρη του 1934 αποτέλεσαν ένα προλούδιο της νίκης των Δημοκρατικών τον Φλεβάρη του 1936, αλλά ταυτόχρονα ανέδειξαν τις τραγικές ανεπάρκειες του κομμουνιστικού και του σοσιαλιστικού κόμματος που δεν κατάφεραν σε εκείνη τη φάση να γενικεύσουν την επαναστατική έξαρση. Ταυτόχρονα παρά το εκτεταμένο κύμα τρομοκρατίας της Δεξιάς μετά την επανάσταση, οι ταλαντεύσεις των σοσιαλιστών κυρίως αλλά και των κομμουνιστών για το μέλλον που ακροβατούσαν μεταξύ μιας ομαλής δημοκρατικής μετάβασης και μιας σοσιαλιστικής επανάστασης ανέδειξαν τρομερά αδιέξοδα σε μια πραγματικά αριστερή κυβέρνηση η οποία σχηματίστηκε μετά τη θριαμβευτική νίκη του Λαϊκού Μετώπου στις εκλογές του Φλεβάρη του 1936. Σε αυτές τις συνθήκες το επαναστατικό υποκείμενο έμοιαζε πολύ πιο αποφασισμένο και πολύ πιο μπροστά από κόμματα και οργανώσεις που το εκπροσωπούσαν. Άλλωστε η οργάνωση και η δική του πυγμή τροφοδότησαν την άνοδο της Αριστεράς στην εξουσία, μέχρι να ηττηθεί από το φασισμό, ο οποίος όπως αποδεικνύεται είχε διά των πολιτικών του εκπροσώπων τον χρόνο, την αποφασιστικότητα και τη δύναμη να αντιδράσει χωρίς να ταλαντευθεί πουθενά. Έτσι παρά την εποποιία των ισπανών εργατών και των Διεθνών Ταξιαρχιών από το 1936 ως το 1939, ο ουρανός δεν έγινε κόκκινος σε αυτή τη γωνιά της Μεσογείου. Μπορεί όμως η ηρωική θυσία των εργατών στις «Κόκκινες Αστύριες» να γίνει υπόδειγμα νικηφόρου μέλλοντος...

Δημοσιεύτηκε στο ΠΡΙΝ στις 5/10/2014.